

Toespraak door Omer Vilain, Voorzitter, ter gelegenheid van de plechtige opening van het Oostends Heem- en Geschiedkundig Museum "De Plate" op 8 februari 2002

Vandaag is het een heel bijzondere dag. Wij zouden bijna mogen zeggen eindelijk. Na meer dan 100 jaar omzwervingen in eigen stad is het Heem- en Geschiedkundig Museum van Oostende eindelijk in een veilige haven kunnen binnengebracht worden. Dit dank zij het Stadsbestuur, de Dienst van Cultuur, de Heer Conservator Norbert Hostyn, de Technische Dienst met de Stedelijke Werkhuizen en vooral de Bestuursleden van "De Plate", want zonder hun vrijwillige hulp die in koude en warmte, in stof en vochtigheid onverpoosd hun tijd hebben gegeven om de verhuis en de opening in de nieuwe lokalen mogelijk te maken.

De geschiedenis van het Oostends museum begint reeds in 1885 wanneer het Stadsbestuur een legaat schilderijen, afkomstig van de Heer Brasseur, kan aanvaarden.

Op voorstel van de Heer Auguste Liebaert, Schepen van Openbaar Onderwijs, kwam er reeds in 1893 een voorstel op tafel om een Museum van Schone Kunsten op te richten.

Maar een geschiedkundig museum, "un musée ancien", zoals men het formuleerde, werd gesticht in 1899. Dit museum kon spoedig beschikken over een leegstaand winkelpand "La Plume" in de Kerkstraat 39. Al heel vlug had het museum veel bezoekers over de vloer.

Maar zoals het meestal gebeurt werd dit lokaal te klein en men had dit pand nodig voor de uitbreiding van de Albertschool. Het Stadsbestuur besloot een nieuw museum te bouwen. Dit gebouw zou in 1907 in het Maria-Hendrikapark komen, juist achter de kazerne en nabij de zwemschool. De Oostendenaars spraken toen van het Museum Liebaert. Wegens de ongelukkige bereikbaarheid al over de Hazegras- of Kapellebrug, omheen het oud-station en een eind doorheen het Bosje, kwam er bijna geen kat naar het museum Liebaert.

In 1919 werd de toenmalige conservator afgezet en Carlo Loontiens volgde hem op. Hij liet de voornaamste collectiestukken overbrengen naar de Stadsbibliotheek en het Stadhuis.

De conservator zocht een nieuwe plaats om de collectie in onder te brengen. In 1928 kon hij het Stadsbestuur overtuigen om een overeenkomst te treffen met het Ministerie van Landsverdediging dat het Fort Napoleon in haar beheer had. In 1932 waren de zaken rond en het Fort dat ver onder het zand bedolven was, werd vrijgemaakt en het Geschiedkundig Museum kon nog dat jaar plechtig geopend worden. Toch kwamen er hier ook maar weinig bezoekers. Het was te ver van het stadscentrum gelegen en er was niet altijd een overzetboot.

De Tweede Wereldoorlog bracht ook veel leed met zich mee in het Fort Napoleon. Achtereenvolgens werd het Fort bezet door Belgische, Franse en Duitse troepen, die aan de collectie niet alleen ontvreemding maar ook schade toebrechten. In 1941 mocht het stadsbestuur haar collectie verhuizen naar een deel van de kelders van het gerechtshof, dat als voorlopig stadhuis diende en waarvan een deel van de kelders als schuilplaats diende voor de periodes van luchtbombardementen.

In 1947 kwam, na de afzetting van Carlo Loontiens, de heer Frank Edebau als nieuwe bibliothecaris en conservator. In 1948 nam hij het initiatief om het Heemkundig Museum in de Koninklijke Gaanderijen onder te brengen. De Franse archeoloog André Chocqueel schonk een grote partij middeleeuwse voorwerpen die hij in de loop der jaren op het strand van Raversijde had opgegraven. Dit was een zeer belangrijke aanwinst.

Het museum bleef twee jaar in de Koninklijke Gaanderijen. Toen moest de afsluitingsmuur tussen de colonnades langs de zeedijk, overblijfsel van de Duitse Atlantikwall, afgebroken en de gaanderijen hersteld worden.

Het museum is daar twee seizoenen geopend geweest. De verzameling werd voorlopig overgebracht naar de oude meisjes-beroepsschool in de Witte Nonnenstraat, waar het bergruimte op zolder kreeg.

Toen men besloot de school voor een korte periode te heropenen werd de collectie van het Geschiedkundig Museum verhuisd naar een loods aan de Diepwaterkaai.

Ernest De Taeye schrijft daarover in het januari nummer 1972 van het tijdschrift **"De Plate"**: *"Een slechter lokaal kon er niet gevonden worden; regen en wind vierden er hoogtij en iedereen kon er binnenlopen"*.

In 1954 kwam er een initiatief uit een stille hoek. De Oostendse letterkundige en heemkundige Karel Seys, met zijn auteursnaam Ary Sleeks genoemd, besloot met een groep welmenende Oostendenaars een heemkundige Kring te stichten. Hij had reeds een naam voor die kring: **"De Plate"**, dit naar de bijnaam van de Oostendenaars, die het als een eer aanziet: *"Ik ben een rasechte Oostendse Plate"*.

Ary Sleeks voorzag zo vlug mogelijk weer het museum te kunnen openstellen en bekam van alle kanten morele steun en giften die in het museum hun plaats zouden krijgen. Alle verzamelstukken van **"De Plate"**, o.a. bijna het hele visserscafeetje, werden overgebracht op het balkon van de Feestzaal "Oud Oostende" in de Ieperstraat. De zaken eigendom van de stad werden uit loods 5 naar de kelders van het Feest- en Kulturpaleis gebracht.

Eind 1962 kreeg **"De Plate"** het verheugend nieuws dat ze de verzameling van het Heemkundig Museum en **"De Plate"** mochten overbrengen naar de lokalen "Chez Pan" die deel uitmaakten van de Koninklijke Schouwburg.

Het werd een mooi museum en van overal kwamen felicitaties. Maar men had te vroeg gejuicht, want in 1964 kwam het erge nieuws dat men de Koninklijke Schouwburg zou afbreken om er het Europa-Centrum te bouwen. En zo gebeurde het.

En wat met het Heemkundig Museum? Wel die werd voor de zoveelste keer verhuisd, nu naar de lokalen boven de schepenzaal op het stadhuis. Wegens plaatsgebrek moesten er sommige grote stukken in vitrines in de gang geplaatst worden. Zo werd het mooie kanonnetje in volle dag ontvreemd. Gelukkig door studenten die dit deden om publiciteit te maken voor hun jaarlijks bal in "Het Witte Paard". Niemand had iets gezien, zelfs niet toen de studenten over de Vindictivelaan en Leopold II laan naar de Van Iseghemlaan trokken. Ik moest dan, na telefonisch verwittigd te zijn geweest, als ondervoorzitter onze voorzitter De Taeye vervangen en de zaterdagochtend om 12 uur het kanon in het Witte Paard terug in ontvangst nemen. Ik kon niet anders dan de studenten feliciteren met hun geslaagde stunt en hen danken dat ze goed voor ons kanonnetje hadden gezorgd.

Toen we alles op het stadhuis mooi hadden tentoongesteld alwaar er geen kat op bezoek kwam, kregen we het bericht dat de lokalen op de eerste verdieping van het Feest- en Kulturpaleis vrij kwamen en dat we daar ons definitief onderkomen kregen. De Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid die gedurende 9 jaar die lokalen had gehuurd, had nu een eigen gebouw.

De zoveelste verhuis greep plaats en de officiële opening kon met grote belangstelling doorgaan op 27 mei 1966. We hebben toch het genoeg gehad het museum tot 31 december 1999 aldaar te mogen openhouden en verder onze vereniging befaamd te maken.

En nu?

Wel, geachte toehoorders, we staan heden weer voor een officiële opening van ons Oostends Historisch Museum van "De Plate. We zijn ervan overtuigd dat het deze keer wel de laatste keer zal zijn. Zo hopen we althans.

Om te sluiten dank ik het Stadsbestuur, de dienst van Cultuur en de Stadsconservator, alsook de Stedelijke Technische Dienst en de Stedelijke Werkhuizen voor de nauwe samenwerking. Maar vooral gaat mijn erkentelijkheid en dank naar het Bestuur van "De Plate" dat maanden gezwoegd heeft met de verhuis en het opzetten van de eerste stukken uit de verzameling.

Ook nog onze erkentelijkheid aan de stichters van "De Plate", aan de eerste voorzitters Ary Sleeks, Majoor De Taeye en August Van Iseghem, aan secretaris Jan Dreesen en aan de vele anderen die "De Plate" groot maakten.

In 2004 bestaat "De Plate" 50 jaar. Hopelijk wordt het dan een groot herdenkingsjaar en hoop ik U dan allen mogen terugzien.

Ik dank U allen voor uw aandacht.

ERRATUM AAN HET MAARTNUMMER

In onze bijdrage "Drie boeken" sloop een fout.

Op het einde van de bespreking van het boek van Kris WAGNER eindigden we met "zelfs met een tekeningetje naar een oud archiefplan getekend". Die zin moet daar geschrapt worden en iets hoger komen bij het einde van de bespreking van het "Royalty boek voor kinderen".

Deze paragraaf eindigt dan als volgt: "...De gang bestaat niet meer". Zelfs werd een tekeningetje naar een oud plan afgedrukt.

O.V.

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
moderuste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is